

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ

У статті окреслено збірний образ Тараса Шевченка на матеріалі статей з англо-мовних інтернет-видань. Згадки про Тараса Шевченка дають змогу подати націокультурний портрет письменника у сприйнятті англомовною спільнотою.

Ключові слова: збірний образ, мовно-культурологічний портрет, Інтернет, згадка.

Останнім часом філологічна спільнота все частіше звертається до теми надбань українського генія – Тараса Шевченка, ім'я якого становить неабияких інтерес для вітчизняних наукових міждисциплінарних досліджень. Історія української мови та літератури, як і українського перекладознавства у цілому, завжди була таврована необхідністю національної окремішності від часом непереборного нав'язливого іномовного впливу, а постать Тараса Шевченка слугувала не лише об'єктом, а й предметом наукових досліджень як літературознавчих, так і перекладознавчих.

Актуальність обраної теми обумовлюється відсутністю наукових розвідок з вищезгаданої теми. **Метою** дослідження є ідентифікація збірного концептуально-ідейного образу Тараса Шевченка у сучасних англомовних інтернет виданнях та деталізація згадок про нього з огляду на тематику та історичний період. **Об'єктом** нашого дослідження є культурно-історичні образи, згадки, повідомлення, цитатії, примітки, дописки про Шевченка у ряді британських та американських публіцистичних інтернетвидань та їх переклади. **Предметом** дослідження виступають тематичні отожнення повідомлень про Шевченка з конкретними явищами, образами, подіями та символами, які дають змогу представити націокультурний портрет Тараса Григоровича Шевченка у сприйнятті англомовною спільнотою.

Матеріалом дослідження послуговували такі англомовні інтернет видання як: BBC world news, New York Times, The Guardian, Washington Post, Los Angeles Times, Chicago tribune, Atlanta Journal – Constitution, Digital Journal, USA Today, The Sunday Times, The Independent, Reuters та ін.

Скадно повірити у те, що майбутнього українського генія – Тараса Шевченка могло і не бути. Кошовий І.Т. пише про те, що Тарас Шевченко ріс як і всі сільські хлопці, без жодного нагляду та опіки. Ніхто не турбувався ані про його розумовий і моральний розвиток, ані про збереження його здоров'я і навіть життя (переклад наш – Саволоцька А.) [1:7]. На біографічну згадку про те, що Тарас Шевченко міг і не подарувати світові своє одкровення “Кобзар”, англійський та український читач реагують по-різному. У першу чергу через те, що для іноземного читача Тарас Шевченко досі залишається невідомим. Завдяки подвижницькому бажанню кагорти перекладачів познайомити англомовний світ із культурною самобутністю Шевченкового слова з'являються доволі вдалі переклади багатьох поезій, здійснених Вірою Річ, Костянтином-Генрі Андрусисиним, Гербертом Маршалом, Джоном Віром, Кларенс-Огастус Меннінгом, Полом Селвером, Етель Ліліан

Войничта багатьма іншими.Справжньою перекладацькою сенсацієюпо праву можна вважати переклад та видання“Кобзаря”, який американець українського походження Петро Фединський виконав за три роки. На наше запитання, що змусило перекладача прийнятися за таку кропітку і відповідальну роботу, перекладач відповів: “У дитинстві я читав “Кобзар”, але мало що розумів з того. Багато слів здавалися мені чудернацькими, хоча я і знав більшість Шевченкових поем на пам’ять. Прийшов час і я зрозумів, що просто мушу перекласти Кобзар на англійську. Я ні миті не сумнівався у тому чи впораюся. Я просто почав перекладати, редагувати...І от перед він (“Кобзар”)перед нами.” [3 особистого архіву автора].

Власне, бажання прояснити як і яким бачить Тараса Шевченка англомовна спільнота, наштовхнуло нас на розвідку такого характеру. У ході дослідження було проаналізовано 221 згадку про письменника, які були тематично класифіковані. Метод статистичного аналізу дозволив зробити точні кількісні підрахунки, виявити частотність вживання найбільш поширених тематичних образів Шевченка і представити концептуально-ідейний портрет Тараса Григоровича Шевченка з точки зору світобачення іноземного читача.

Загалом, 221 згадка про Тараса Шевченка булitemатично класифіковані і розміщені у 26 групах. Нижче подано таблицю вживання згадок з відсотковою часткою. Зауважимо, що до таблиці не було включено 1 помилкову згадку, а саме у “The Sunday Times” за 18 квітня 2012 року: “...Taras Shevchenko was a 19th-century Russian poet”[2]. І хоча 21 квітня цього ж року ми знаходимо спростування на цю згадку: “In the article “We came, we stripped, we conquered: feminists open up a bold new front” (Magazine, April 18) we said Taras Shevchenko was a 19th-century Russian poet. He was, in fact, a celebrated Ukrainian poet and artist who defied the Russian authorities” [3] ми не вважаємо за потрібне включати її до таблиці.

№	<i>Згадки про Тараса Шевченка</i>	<i>Кількість вживань згадок</i>	<i>Відсоткова частка вживаних згадок</i>
1.	200-ття з дня народження Тараса Шевченка	4	1,81 %
2.	Вандалізм пам’яток/пам’ятних місць, пов’язаних із Шевченком	2	0,90 %
3.	Географічні об’єкти імені Тараса Шевченка	6	2,7 %
4.	Кіно. Зображення образу Шевченка у кінемистецтві	5	2,26%
5.	Націонал-патріотичні організації імені Тараса Шевченка	2	0,90 %
6.	Культурно-просвітницькі організації імені Тараса Шевченка	2	0,90 %
7.	Скульптурні споруди на честь Тараса Шевченка	24	10,86 %
8.	Університет імені Тараса Шевченка (КНУ)	5	2,26 %
9.	Цитування віршів Шевченка відомими людьми	11	4,98 %
10.	Революція гідності	30	13,57 %

11.	Проукраїнські протести	13	5,88 %
12.	Роль Шевченка у становлення української національної ідеї	7	3,17 %
13.	Шевченко - поборник української незалежності	8	3,62 %
14.	Шевченко - символ національного героя, борця за незалежність України	5	2,26%
15.	Шевченко - символ національної єдності	3	1,36 %
16.	Шевченко - символ України	6	2,7 %
17.	Шевченко - художник	4	1,81 %
18.	Шевченко - об'єкт творчості інших	11	4,98 %
19.	Шевченко - великий український письменник	32	14,48%
20.	Шевченко - засновник української мови і літератури	23	10,41 %
21.	Шевченко - культурний герой нації	2	0,90 %
22.	Шевченко - покровитель молодят	1	0,45 %
23.	Шевченко - просвітник	4	1,81 %
24.	Виставки, експозиції, присвячені життю і творчості Шевченка	4	1,81 %
25.	Кобзар	5	2,26 %
26.	Переклади віршів Шевченка	2	0,90 %

Найчастотнішими темами з якими англомовні журналісти пов'язують постать Тараса Шевченка є наступні:

1. Шевченко - великий український письменник (14,48%)
2. Революція гідності. Євромайдан (13,57 %)
3. Скульптурні споруди на честь Тараса Шевченка (10,86 %)

Прикметно, що понад 18% згадок стосуються революційних подій в Україні (не лише Помаранчевої революції 2004 року, революції Гідності кінця 2013 початку 2014 років, а й менших протестувальних акцій на кшталт: страйку шахтарів Донбасу в 1989 році, студентської революції на траві 2004 рік, протестної акція “Займіться ділом, а не язиком” в 2010 році).

Проілюструємо вищезгадані позиції прикладами, які підкреслюють доцільність тематичної образності письменника.

Революція гідності

У “Washington Post” за 15 грудня 2013 року є наступна згадка: Не (John McCain) then quoted the 19th-century Ukrainian poet Taras Shevchenko: “Love your Ukraine, love her in cruel times, love her in cruel moments, pray to Godforher.” – Пізніше він (Джон Маккейн) процитував українського письменника 19-ого століття Тараса Шевченка: “Свою Україну любіть. Любіть її... Во время люте. В останню, тяжкую минуту за неї Господа мольть”[4].

У “BBC World News” за 12 грудня 2013 року знаходимо: “Kharkiv still has a relatively small, but determined, group of “European revolution” supporters. Every night, some 300 gather on the city’s main street near the monument to Ukraine’s most famous poet, Taras Shevchenko[5]. – Харків досі може похвалитися відносно невеликою, але повних рішучості групою євромайданівців. Щовечора, близько 300 протестувальників збираються на головній вулиці Харкова біля пам’ятника найвідомішого українського письменника Тараса Шевченка”.

“Reuters” за 9 березня 2014 року має наступне повідомлення про Тараса Шевченка: “We are one country, we are one family, and we are here with our poet Taras,” Acting President Oleksander Turchinov said at a nevent in Kiev commemorating the anniversary”[6]. – “Ми одна країна, ми одна родина, і тут з нами наш поет Тарас, - сказав в.о. президента України Олександр Турчинов на заході з вшанування 200-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка у Києві”.

Шевченко - великий український письменник

Знаходимо у “Washington Post” за 30 березня 2014 року таке повідомлення: “The most prominent literary figures in Ukraine and Russia also embody the differences. Russia’s great poet Aleksandr Pushkin preached liberty in his poems, but his family owned serfs. Ukraine’s national symbol, the renowned poet Taras Shevchenko, was born a serf himself” [7].– Найвишній український письменник Тарас Шевченко та російський – Олександр Пушкін уособлюють різні цінності. Олександр Пушкін проповідував у своїх віршах свободу, хоча його родина мала кріпаків. А національний символ України, популярний поет Тарас Шевченко, сам був кріпаком.

Скульптурні споруди на честь Тараса Шевченка

За 6 червня 2012 у “Reuters” є така згадка: “Today in Ukraine he is the national symbol of the struggle for freedom. The heavily-whiskered, avuncular Shevchenko staresolemnly down from a pedestal in a park at the crest of the hill, across to the garishly-crimson walls of the national university which bears his name” [8].– “В Україні його вважають національним символом борця за свободу. Вусатий, добродушний Шевченко похмуро спостерігає за всім зі свого п’єдесталу на пагорбі у парку навпроти червоних-червоних стін національного університету, який носить його ім’я”.

В “Digital Journal” за 1 січня 2007 року знаходимо таке повідомлення: “The statue of Taras Shevchenko has an estimated value of \$350,000, said Andrew Gregorovich, of the Taras Shevchenko Museum”[9]. –“Вартість статуї Тараса Шевченка оцінюється в 350 тис. доларів, - говорить Андрій Григорович, з Музею Тараса Шевченка”.

Проаналізованими культурно-історичними образами, згадками, повідомленнями, цитаціями, примітками, дописками про Тараса Шевченка, зокрема представлені нами вищедозволяють нам зробити висновок, що збірний образ – націокультурний портрет Тараса Шевченка є позитивним на 99,10%. З 221 згадок лише 2, які складають 0,90 % мають негативне забарвлення і стосуються тематики вандалізму. З огляду на тематичні ототожнення повідомлень про Шевченка з конкретними явищами, образами, подіями та символами, доцільно говорити про обізнаність англійського читача з політичними подіями на Україні. Прикметно, що автори проаналізованих статей дуже шанобливо відгукуються про кріпацьке минуле письменника, яке неабияк вплинуло на формування поетичної національно свідомої індивідуальності майстра. Більш того у згадках схвально згадується його сила духу та непереможна жага до свободи та соціальної справедливості.

Тараса Шевченка англомовний читач перш за все бачить як найвеличнішого українського митця та непоборного борця за свободу України, своєрідним символом українськості, утому числі української мови та української літератури. Як і для українського читача, так і для англійського, Тарас Шевченко є символом революції та віри у святу перемогу правди на кривою. У цьому сприйняття Шевченка українською та англійською культурами є подібним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маслов, В.П. Тарас Григорьевич Шевченко [Электронный ресурс]: биограф. очерк / В.П. Маслов. – М.: Журн. “Грамотей”, 1874. Ресурс надано: НПБУ – с.7.
2. <http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/article1021754>.
3. <http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/comment/regulars/corrections/article1021754.ece>.
4. http://www.washingtonpost.com/world/in-ukraine-us-sens-mccain-murphy-address-protesters/2013/12/15/be72cffe-65b0-11e3-997b-9213b17dac97_story.html.
5. <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-25331916>.
6. <http://www.reuters.com/article/2014/03/09/us-ukraine-crisis-shevchenko-idUSBREA280UJ20140309>.
7. http://www.washingtonpost.com/world/europe/conflict-with-russia-galvanizes-ukraines-identity/2014/03/30/811f0564-b7f9-11e3-80de-2ff8801f27af_story.html.
8. <http://www.reuters.com/article/2012/06/06/ukraine-euro-stroll-idUSL5E8H66A020120606>
9. <http://www.digitaljournal.com/article/82772>

Стаття надійшла до редакції 14.10.14

А. Саволоцкая, магістр
КНУ ім. Тараса Шевченка, Київ

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО В СОВРЕМЕННОЙ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ПРЕССЕ

В статье подан составной образ Тараса Шевченко на материале статей, взятых из английских интернет-изданий. Упоминания о Тарасе Шевченко дают возможность показать национальнокультурный портрет писателя в восприятии англоязычным сообществом.

Ключевые слова: *сборный образ, языково-культурологический портрет, Интернет, упоминание.*

A.Savolotska, master student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

IMAGE OF TARAS SHEVCHENKO IN THE MODERN ENGLISH PRESS

The article highlights the collective image of Taras Shevchenko on the material of English articles taken from Internet. Mentions about Taras Shevchenko make possible to draw ethnical picture of writer considering perception of English community.

Key words: *collective image, language-cultural picture, Internet, mention.*